

Uuden sukupolven kosteikkoviljelyyn

Veli Pohjonen 3.10.2021

1. Kosteikkoviljelyn (paludiculture) mittavat käytännön sovellukset kehitettiin 1900-luvun alkupuoliskolla Alankomaissa. Nimensä mukaisesti maat siellä ovat alavia, osin padottuja merenpintaa vasten. Pohjaveden pintaa säädellään säätöojituksella (kuva 1).
2. Tärkeimpiä kosteikkoviljelyn kasveja oli viljelypaju. Kosteikkoviljelyn menetelmät ja lajikkeet olivat peräisin 1800-luvulla kehitetystä koripajun viljelystä. Kosteikkoviljelyn varhaiset ympäristötavoitteet olivat maaperän sitominen ja tehokas veden haihduttaminen.
3. Uuden sukupolven kosteikkoviljely pyrkii vähentämään hiilidioksidin päästöjä maaperästä optimoimalla pohjaveden pinnan tasoa pitkin kasvukautta niin, että viljelmä kasvaa biomassaa ja haihduttaa vettä mahdollisimman tehokkaasti samalla kun pohjaveden taso on mahdollisimman korkealla.
4. Uuden sukupolven biomassaa tuottava kosteikkoviljely optimoi myös ravinteiden käytön ja minimoi ravinteiden päästöt. Tähän yhdistelmään on jalostettu Ruotsissa 30 vuoden ajan sopivia viljelypajun lajikkeita.
5. Alun perin Hollannissa kehitetty kosteikkoviljely on mahdollista soveltaa ja kehittää seuraavaksi Suomen alaville maille: turvemaan pelloille ja turpeennoston jätösoille. Suomessa tällaisia ”alankomaita” on suhteellisesti paljon enemmän kuin esimerkiksi Ruotsissa. Pohjanmaa on pinta-alaltaan mittavinta kosteikkoviljelyn aluetta maassamme; suopeltoja ja turvesuonpohjia ensimmäiseen pilot-vaiheeseen silti riittää koko maassa.
6. Kosteikkoviljelyyn voidaan heti soveltaa Suomessa tutkittuja ja kokeiltuja koripajun viljelyn (1900-luvun alussa), sellupajun viljelyn (1950-luvulla) ja energiapajun viljelyn (1970-luvulta lähtien) menetelmiä. Hyödynnettävissä on myös viime vuosikymmenten kansainvälinen tieteellinen yhteistyö mm. Ruotsin, Tanskan, Englannin ja Puolan kanssa. - Uuden sukupolven kosteikkoviljelyn yhteistyö Hollannin kanssa olisi tarpeen elvyttää.
7. Suomaiden satoja vuosia edenneen peltoviljelyn ja 50 vuotta kestäneen kansallisesti mittavan turvetuotannon suunnalta Suomi voisi kehittyä uuden kosteikkoviljelyn johtavaksi Euroopan maaksi. Pajun energiaviljelyn, hiiliviljelyn, nieluviljelyn kokemuksemme ovat heti valmiita sovellettaviksi käytännön kokoluokan pilot-hankkeissa.

Kuva, huhtikuulta 1982: Kosteikkoviljelyn alue Hollannissa, lähellä Atlantin Valtameren rannikkoa. Vasemmalla puolella koripajun lajikkeen kasvusto. Keskellä säätöojitus. Oikealla talvikaudella korjatun viljelmän kannokko, odottamassa vesomista.

